

Doktori témavezetés a covid előtt, alatt és után

Cserné Adermann Gizella
c. egy tanár, PTE

**Felsőoktatási LLL: Új kihívások és megoldások – A
modellváltás és COVID Pandémia hatásai**

MellearN

A doktori témavezető

- (5)* – A doktori téma vezetője az a tudományos fokozattal rendelkező oktató, illetve kutató, akinek témahirdetését a doktori iskola tanácsa jóváhagyta, és aki - ennek alapján - felelősen irányítja és segíti a témán dolgozó doktorandusz tanulmányait, kutatási munkáját, illetve a doktoranduszok tudományos fokozatszerzésre való felkészülését.
- 6) Egy doktorandusznak egyidejűleg két témavezetője is lehet, amennyiben azt a doktori tanács jóváhagyja. A doktori értekezés címlapján a témavezető vagy a témavezetők nevét egyértelműen fel kell tüntetni.

- 387/2012. (XII. 19.) Korm. rendelet

A doktori témavezető szerepei

Szerepek	Feladatok
Rendező	A téma és módszer meghatározása, ötletadás
Facilitátor	A forrásokhoz vagy szakértelemhez való hozzáférés biztosítása, terepmunka szervezése
Tanácsadó	A technikai problémák megoldásának segítése, alternatívák javaslata
Tanár	A kutatómódszertan oktatója
Útmutató	Javaslat a disszertáció írás ütemtervére, visszajelzés az előrehaladásról, az adatgyűjtés kritikus útvonalának meghatározása
Kritikus	A lekérdezés, a fejezettervezetek, az értelmezések vagy adatok feldolgozásának kritikája

A doktori témavezető szerepei 2.

Szerepek	Feladatok
Szabadságot adó	Felhatalmazza a hallgatót a döntéshozatalra, támogatja a doktorandusz döntéseit
Támogató	Bátorít, érdeklődést mutat, megvitatja a doktorandusz ötleteit vele
Barát	Kiterjeszti az érdeklődését a hallgatói élet nem tudományos vonatkozásaira is
Menedzser	Rendszeresen ellenőrzi az előrehaladást, figyelemmel kíséri a tanulmányokat, szisztematikus visszajelzést ad, megtervezi a munkát
Ellenőrző, értékelő	A doktorandusz előrehaladásának belső ellenőrzője, értékelője

A témavezetés változása a COVID alatt – Egyesült Királyság

<https://www.nature.com/articles/d41586-021-03374-w>

- Az idézett kutatásban megállapították, hogy a pandémia alatti változásokat leginkább a hallgatók szemszögéből vizsgálják a kutatók, a doktori témavezetőkkel kevésbé foglalkoznak.
- Az Egyesült Királyságban 3500 témavezető bevonásával 2021 őszén végzett kutatás szerint megállapították, hogy a kutatásba bevont témavezetők mindössze 23%-nál nem kellett módosítani a korábbi tevékenységet, 30 % úgy ítélte meg, hogy változtatni kellett a témavezetői tevékenységen, és 6% szerint extra nehéz változtatásra volt szükség.

Melyek a fenti kutatás szerint a fő változások a témavezetők munkájában?

- A 3500 témavezető kétharmada szerint a pandémia alatt úgy érezték, hogy megnövekedett a felelősségük a hallgatóik munkájának irányításában;
- A témavezetők egy része nehézségnek ítélte, hogy a járványhelyzet következtében egyes doktoranduszoknak segíteni kellett a téma módosításában, esetleg olyan módszereket kellett javasolni, amelyekben ők kevésbé járatosak;
- A témavezető számára nyomást jelenthet az időütemezés változásának javaslata vagy elfogadása;
- Ügyelnie kell a hallgató pszichés állapotára, jóllétének támogatására;
- El kell fogadni, hogy megszűnnek a kávé melletti beszélgetések, a valódi személyes kapcsolatok.
- Összegezve: számos témavezető úgy ítélte meg, hogy a covid alatt stresszesebb a munkája, több bizonytalansági tényezővel szembesül, mint a hagyományos témavezető-doktorandusz kapcsolat során.

Pozitív és negatív változások a témavezetésben svéd kutatás alapján

<https://bmcmededuc.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12909-021-02727-3>

254 orvosi területen készülő doktori hallgató válaszai alapján a legfontosabb következtetések (2020. november és 2021. márciusa közötti időben):

Az 1. csoportba sorolták azokat a válaszadókat, akik szerint javult vagy nem változott a témavezetés (185 fő), a másodikba azokat, akik szerint rosszabb lett (69 fő).

- Változások a témavezetésben (nyílt kérdésekre adott válaszok alapján):
 - Az 1. csoport szerint a meetingek gyakorisága nagyobb lett vagy nem változott a vizsgált időszakban, míg a 2. csoport szerint csökkent. A meeting formája mindkét csoportban online, de különbség van az e-mailes és telefonos kommunikáció gyakoriságában, ami a 2. csoport esetében csökkent.
 - Az 1. csoport szerint a témavezetők flexibilisebbek voltak a meetingek időpontjában, a beadandó feladatokban és a határidőkben
 - Az első csoport kiemeli, hogy több időt kaptak a feladatokra, és tanácsokat ahhoz, hogy hogyan lehet otthonról dolgozni.

Negatív változások a témavezetésben svéd példa alapján

- A témavezetés kevésbé hatékony volt a 2. csoport válaszadói szerint azért is, mert nem voltak világos szabályok az új rendszer szerint, nem volt előre látható a meeting témája, időtartama, kamerával vagy anélkül történt-e a kommunikáció
- A témavezetők nem segítettek az otthoni munkavégzés kezelésében, pl. hogy lehet a család jelenlétében dolgozni
- A témavezető nem csökkentette a követelményeket a covid-helyzetnek megfelelően, pl. ugyanannyi publikációt írt elő, amit nehezebb volt teljesíteni, mint normál helyzetben

És itthon is jött a pandémia...

- Aktuális-e a téma, felhasználhatók-e a kutatások, amit a COVID19 előtt végeztek a doktoranduszok?
 - Két aktuális eset:
Mindkét téma középiskolások IKT használatára vonatkozott, egyik a felszereltséget, hozzáférést, különböző oldalak tanulási célú felhasználást, a másik az internet és a nyelvtanulás kapcsolatát vizsgálta, az adatgyűjtés partiumi tanulók körében a pandémia bekövetkezése előtt történt. A válaszok feldolgozása folyamatban volt, amikor „betört” az online oktatás. Az elkerülhetetlen változásokat az IKT használatban logikus újra vizsgálni, de a vizsgált populáció közben kilépett a középiskolából. Mit lehet tenni????

Ha a témát nem befolyásolja a járvány, de....

Probléma a szakirodalom hozzáférhetőségével:

A téma feldolgozásához levéltári, interneten meg nem található könyvtári anyagok hozzáférésére lenne szükség, de bezártak ezek az intézmények, az idő pedig múlik. Mit tegyünk? Változtassunk témát? De mi lesz a befektetett energiával?

Akadályok a tervezett kutatási módszer alkalmazásában:

Egyik hallgatóm fő kutatási módszere az interjú lett volna, kifejezetten szóbeli kikérdezésre, személyes beszélgetésre fókuszálva a téma jellege miatt. Az intézményeket bezárták, a személyes találkozókat máshol sem lehetett megszervezni. Maradt az online interjú, és bővült a módszerek köre olyannal, amit írásos kikérdezéssel is el lehetett végezni.

Akinek még hiányzik egy nyelvvizsga, de csak a face-to-face nyelvoktatás segít neki, háta mögött már a kész disszertáció

A témavezető és a doktorandusz közti kommunikáció változása

A személyes találkozások megszűnése, kis csoport nagy beszélgetései kávé és süti közben, ötletelések, a társak munkájának segítése. Online megoldható, de nem hiányzik valami belőle?

Egyéni, de személyes beszélgetések, a közvetlen kommunikáció finomságaival, olyan kérdésekkel például, amiket négy szemközt feltesz a hallgató, de e-mailen már kevésbé vállalja

POZITÍVUMOK:

Rugalmas konzultációs időpontok, hosszan tartó beszélgetések online

A hallgatók gyakrabban jelentkeznek anyagaikkal, kérdéseikkel e-mailen, msn-en, nem aggódnak, hogy „zavarják” a témavezetőt

A határidők módosulása – haladék a végzés előtt állóknak

- Logikus indokok a disszertáció beadásának módosítására:
 - A fent említett nehéz hozzáférhetőség az anyagokhoz és a populációhoz
 - Váratlan egyéni élethelyzetek, a covid testi- lelki terhei

A visszazökkenés nehézségei

Ami a COVID után is megmaradt

- Természetessé váltak az online kurzusok és konferenciák
- Megtanultak a témavezetők és a hallgatók is online vizsgáztatni, vizsgáznni, védeni
- Megmaradt a gyakori kapcsolat az internet segítségével
- A témavezető segíti és tudja támogatni az alternatívákat a munkafolyamatban, és így tovább

Köszönöm a figyelmet